

DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 12 marca 1948 r.

Nr 12

T R E Ś C :

U S T A W Y :

Poz:	90 — z dnia 25 lutego 1948 r. o powszechnym obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży oraz o organizacji spraw kultury fizycznej i sportu	273
	91 — z dnia 25 lutego 1948 r. o udzielaniu poręki państwowej	284
	92 — z dnia 25 lutego 1948 r. o kredytach dodatkowych na 1946 r.	284
	93 — z dnia 25 lutego 1948 r. o kredytach dodatkowych na 1947 r.	285
	94 — z dnia 25 lutego 1948 r. o zmianie dekretu z dnia 21 grudnia 1945 r. o podatku obrotowym	287
	95 — z dnia 25 lutego 1948 r. o moratorium lokalowym dla spółdzielni	290

ROZPORZĄDZENIA RADY MINISTRÓW:

96 — z dnia 23 lutego 1948 r. o zmianie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 lipca 1947 r. o obowiązku uiszczenia przez niektóre gospodarstwa rolne podatku gruntowego w ziemiopłodach	294
97 — z dnia 23 lutego 1948 r. o zniesieniu powiatów: szczuczyńskiego i utworzeniu powiatu grajewskiego w województwie białostockim, stopnickiego i utworzeniu powiatu buskiego w województwie kieleckim, błońskiego i utworzeniu powiatu grodzisko-mazowieckiego w województwie warszawskim oraz nieszawskiego i lubawskiego i utworzeniu powiatów aleksandrowskiego i nowomiejskiego w województwie pomorskim	291
98 — z dnia 23 lutego 1948 r. o wprowadzeniu publicznej gospodarki lokalami mieszkalnymi w gminie wiejskiej Letnisko-Milanówek	291
99 — z dnia 23 lutego 1948 r. o wprowadzeniu publicznej gospodarki lokalami mieszkalnymi w miastach: Jarocinie, Kaliszu, Krotoszynie, Pleszewie i Wrześni	291
100 — z dnia 23 lutego 1948 r. o przesunięciu terminu powrotu do Kraju i zgłoszenia do pracy pracowników publicznych przebywających za granicą	292

90

U S T A W A

z dnia 25 lutego 1948 r.

o powszechnym obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży oraz o organizacji spraw kultury fizycznej i sportu.

D z i a ł I.

Przepisy wstępne.

Art. 1. 1. Celem włączenia twórczego zapędu młodego pokolenia do pracy nad rozwojem sił i bogactwa Narodu oraz celem rozszerzenia systemu wychowania narodowego, przedłużenia kształcenia i wychowania młodzieży poza okres obowiązku szkolnego — wprowadza się obowiązek powszechnego przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży.

2. Zadaniem powszechnego przysposobienia młodzieży jest:

- organizowanie udziału młodzieży w realizacji planów odbudowy i rozbudowy demokratycznej Polski Ludowej,

- szkolenie wykwalifikowanych zastępów budowniczych dla wszystkich dziedzin życia narodowego,

- zapewnienie młodzieży harmonijnego rozwoju zdrowia i tężyzny fizycznej oraz wysokiego poziomu społecznej i narodowej świadomości,

- przygotowanie młodzieży do najszczytniejszego zadania — obrony całości i niepodległości Rzeczypospolitej.

Art. 2. 1. Wykonywanie powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego młodzieży odbywa się równocześnie z wykonywaniem powszechnego obowiązku wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

2. Wykonywanie powszechnego obowiązku wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego odbywa się również niezależnie od przysposobienia zawodowego, a mianowicie w zakładach naukowych, wychowawczych i opiekuńczych, w zakładach pracy oraz w miejskich i wiejskich ośrodkach wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

Art. 3. 1. Dla ustalenia ogólnych wytycznych powszechnego przysposobienia młodzieży, rozwoju kultury fizycznej i sportu oraz czuwania nad ich wykonaniem powołuje się Naczelną Radę dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej oraz wojewódzkie i powiatowe (miejskie) rady dla spraw młodzieży i kultury fizycznej.

2. Dla bezpośredniego kierownictwa powszechnym przysposobieniem młodzieży tworzy się powszechną organizację przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży „Służba Polsce”, zwaną w dalszym ciągu: Powszechna Organizacja „Służba Polsce”.

3. W celu bezpośredniego kierowania sprawami kultury fizycznej i sportu powołuje się Główny Urząd Kultury Fizycznej, wojewódzkie urzędy kultury fizycznej oraz powiatowe inspektoraty kultury fizycznej.

D z i a ł II.

Rady dla spraw młodzieży i kultury fizycznej.

Art. 4. Naczelna Rada dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej działa przy Prezesie Rady Ministrów.

Art. 5. Do zakresu działania Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej należy:

- a) ustalanie w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami wytycznych wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego młodzieży w ramach Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” oraz w ramach zrzeszeń młodzieży,
- b) ustalanie w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej wytycznych wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia wojskowego młodzieży,
- c) ustalanie w porozumieniu z Ministrami Obrony Narodowej i Zdrowia wytycznych wykonywania powszechnego obowiązku wychowania fizycznego młodzieży oraz działalności zrzeszeń dla spraw kultury fizycznej i sportu,

d) ustalanie w porozumieniu z Ministrem Oświaty wytycznych wychowania obywatelskiego w ramach powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży oraz w zrzeszeniach, działających w zakresie kultury fizycznej i sportu,

e) nadzór nad działalnością Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” oraz urzędów i inspektoratów kultury fizycznej,

f) nadzór nad działalnością rad niższego stopnia,

g) organizowanie wydawnictw i prasy w zakresie przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży, w zakresie kultury fizycznej i sportu oraz czuwanie nad ich kierunkiem ideologicznym i poziomem,

h) przedstawicielstwo w sprawach przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży oraz w sprawach kultury fizycznej i sportu — w kraju i za granicą.

Art. 6. 1. Naczelna Rada dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej składa się z 29 członków.

2. Prezydent Rzeczypospolitej powołuje i odwołuje na wniosek Rady Ministrów 23 członków Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej spośród kandydatów przedstawionych przez:

- a) Organizację Młodzieży TUR,
- b) Związek Walki Młodych,
- c) Związek Młodzieży Wiejskiej R. P. „Wici”,
- d) Związek Młodzieży Demokratycznej,
- e) Komisję Centralną Związków Zawodowych,
- f) Związek Samopomocy Chłopskiej,
- g) naczelny organ zrzeszeń sportowych.

3. Prezydent Rzeczypospolitej powołuje i odwołuje według własnego uznania dalszych 4 członków Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej spośród osób, posiadających szczególne kwalifikacje osobiste i społeczne, a których udział w pracach Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej jest celowy.

4. Komendant główny Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” (art. 20) i dyrektor

Głównego Urzędu Kultury Fizycznej (art. 26) wchodzi z urzędu do Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

Art. 7. 1. Do prezydium Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej wchodzi:

- a) 4 jej członkowie, wybrani przez Naczelną Radę dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej spośród osób, wymienionych w art. 6 ust. 2 lit. a) — d),
- b) przedstawiciel sportu pracowniczego,
- c) przedstawiciel sportu wiejskiego,
- d) komendant główny Powszechnej Organizacji „Służba Polsce”,
- e) dyrektor Głównego Urzędu Kultury Fizycznej.

2. Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów powołuje przewodniczącego Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej spośród członków prezydium, wymienionych w ust. 1 lit. a).

Art. 8. Wojewódzkie i powiatowe (miejskie) rady dla spraw młodzieży i kultury fizycznej podlegają Naczelnej Radzie dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

Art. 9. Do zakresu działania wojewódzkich rad dla spraw młodzieży i kultury fizycznej należy:

- a) czuwanie nad wykonywaniem na obszarze województwa wytycznych, zarządzeń i poleceń Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej,
- b) nadzór nad działalnością rad niższego stopnia,
- c) przedstawianie Naczelnej Radzie dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej sprawozdań i wniosków w zakresie spraw określonych pod lit. a) i b).

Art. 10. 1. Wojewódzka rada dla spraw młodzieży i kultury fizycznej składa się z 15 członków.

2. Naczelna Rada dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej powołuje i odwołuje 13 członków wojewódzkiej rady dla spraw młodzieży i kultury fizycznej spośród kandydatów, przedstawionych przez wojewódzkie oddziały lub zarządy:

- a) Organizacji Młodzieży TUR,
- b) Związku Walki Młodych,
- c) Związku Młodzieży Wiejskiej R. P. „Wici”,
- d) Związku Młodzieży Demokratycznej,
- e) Komisji Centralnej Związków Zawodowych,
- f) Związku Samopomocy Chłopskiej.

3. Komendant wojewódzki Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” i dyrektor wojewódzkiego urzędu kultury fizycznej wchodzi z urzędu do wojewódzkiej rady dla spraw młodzieży i kultury fizycznej.

Art. 11. 1. Do prezydium wojewódzkiej rady dla spraw młodzieży i kultury fizycznej wchodzi:

- a) 4 jej członkowie wybrani przez wojewódzką radę dla spraw młodzieży i kultury fizycznej spośród osób, wymienionych w art. 10 ust. 2 lit. a) — d),
- b) przedstawiciel sportu pracowniczego,
- c) przedstawiciel sportu wiejskiego,
- d) komendant wojewódzki Powszechnej Organizacji „Służba Polsce”,
- e) dyrektor wojewódzkiego urzędu kultury fizycznej.

2. Przewodniczącego wojewódzkiej rady dla spraw młodzieży i kultury fizycznej powołuje Naczelna Rada dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej spośród członków prezydium, wymienionych w ust. 1 lit. a).

Art. 12. Do zakresu działania powiatowych (miejskich) rad dla spraw młodzieży i kultury fizycznej należy:

- a) czuwanie nad wykonywaniem w powiecie lub mieście wytycznych, zarządzeń i poleceń Naczelnej i wojewódzkiej rady dla spraw młodzieży i kultury fizycznej,
- b) przedstawianie wojewódzkiej radzie dla spraw młodzieży i kultury fizycznej sprawozdań i wniosków w zakresie spraw, określonych pod lit. a).

Art. 13. 1. Powiatowa (miejska) rada dla spraw młodzieży i kultury fizycznej składa się z 9 członków powoływanych i odwoływanych przez prezydium Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej na wniosek właściwej wojewódzkiej rady dla spraw młodzieży i kultury fizycznej.

2. Skład i tryb powoływania prezydium powiatowej (miejskiej) rady dla spraw młodzieży i kultury fizycznej określi Naczelna Rada dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

Art. 14. Prezydium rad są organami stale funkcjonującymi, powołanymi do wykonywania uchwał i zarządzeń rad.

Art. 15. Rady wyższego stopnia mają prawo wydawania radom niższego stopnia zarządzeń, poleceń i wiążących wskazówek, jak również prawo zmiany i uchylania powziętych przez nie uchwał i decyzji lub wydanych przez nie zarządzeń.

Art. 16. Zasady i sposób wykonywania czynności przez rady określi regulamin wyda-

ny przez Naczelną Radę dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

Art. 17. Koszty utrzymania rad objęte będą budżetem Prezydium Rady Ministrów.

D z i a ł III.

Powszechna Organizacja „Służba Polsce”.

Art. 18. 1. Organami Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” są: główna komenda „Służby Polsce” oraz wojewódzkie, powiatowe (miejskie) i gminne komendy „Służby Polsce”.

2. W Ministerstwach: Odbudowy, Przemysłu i Handlu, Rolnictwa i Reform Rolnych, Komunikacji, Poczty i Telegrafów, Leśnictwa, Pracy i Opieki Społecznej, Oświaty, Zdrowia, Administracji Publicznej i Ziemi Odzyskanych tworzy się biura lub wydziały dla współdziałania z Powszechną Organizacją „Służba Polsce”. W innych ministerstwach biura lub wydziały takie będą utworzone w miarę potrzeby.

Art. 19. 1. Ministerstwa (biura i wydziały do spraw „Służby Polsce”) współpracują z komendami „Służby Polsce” w zakresie fachowego kierowania przysposobieniem zawodowym młodzieży, jak również w zakresie ewidencji młodzieży, podlegającej obowiązkowi przysposobienia zawodowego.

2. W zakresie tej współpracy Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej opiniuje zasady przysposobienia zawodowego młodzieży, jak również zasady ewidencji młodzieży do wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego.

3. Współpraca ministerstw, wymienionych w art. 18 ust. 2 (biur i wydziałów do spraw „Służby Polsce”), z wojewódzkimi, powiatowymi (miejskimi) i gminnymi komendami „Służby Polsce” odbywa się za pośrednictwem podlegających tym ministerstwom władz, urzędów i organów.

Art. 20. 1. Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Ministra Obrony Narodowej, zatwierdzony przez Radę Ministrów, mianuje i zwalnia komendanta głównego „Służby Polsce”.

2. Zastępców komendanta głównego „Służby Polsce” i komendantów wojewódzkich „Służby Polsce” mianuje i zwalnia Minister Obrony Narodowej na wniosek komendanta głównego „Służby Polsce”, zatwierdzony przez prezydium Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

3. Zastępców komendantów wojewódzkich „Służby Polsce”, komendantów powiatowych

(miejskich) „Służby Polsce” oraz ich zastępców mianuje i zwalnia komendant główny „Służby Polsce”.

4. Komendantów gminnych „Służby Polsce” mianuje i zwalnia komendant główny „Służby Polsce”, który może swe uprawnienia w tym zakresie przenieść na komendantów wojewódzkich „Służby Polsce”.

Art. 21. Obsada kierowniczą, instruktorską, administracyjną i biurową komend „Służby Polsce” składa się z:

- a) żołnierzy służby czynnej, delegowanych do komend „Służby Polsce” przez Ministra Obrony Narodowej,
- b) żołnierzy rezerwy, odbywających przeszkolenie i ćwiczenia rezerwy w charakterze instruktorów komend „Służby Polsce”,
- c) instruktorów, kierowników robót i specjalistów, delegowanych przez właściwych ministrów,
- d) delegowanych przez urzędy i inspektoraty kultury fizycznej instruktorów wychowania fizycznego,
- e) funkcjonariuszy, mianowanych i zwalnianych przez komendanta głównego „Służby Polsce” na podstawie przepisów o państwowej służbie cywilnej,
- f) pracowników kontraktowych.

Art. 22. Do zakresu działania komendy głównej „Służby Polsce” należy:

- a) ustalanie, zgodnie z przepisami niniejszej ustawy i wytycznymi Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej, zakresu i organizacji wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży,
- b) współpraca w zakresie spraw określonych pod lit. a) z zainteresowanymi ministrami, władzami i urzędami,
- c) przedstawianie Radzie Ministrów zaopiniowanych przez Naczelną Radę dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej wniosków w przedmiocie powoływania młodzieży do wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego,
- d) organizowanie młodzieży dla wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego w jednostki organizacyjne oraz czuwanie nad prawidłowym wykonywaniem przez młodzież tego obowiązku,

- e) współpraca ze stowarzyszeniami młodzieży w zakresie wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży,
- f) kierowanie podległymi komendami „Służby Polsce”,
- g) sprawowanie ogółu czynności związanych ze sprawami, określonymi pod lit. a) — f) niniejszego artykułu.

Art. 23. Wojewódzkie, powiatowe (miejskie) i gminne komendy „Służby Polsce” sprawują zgodnie z poleceniami komend wyższego stopnia na swoim terenie odpowiednio czynności, określone w art. 22, a nadto kierują ewidencją, kwalifikacją i rejestracją młodzieży, podlegającej powszechnemu obowiązkowi przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

Art. 24. Szczegółowy zakres działania, organizację oraz tryb urzędowania komend „Służby Polsce” ustali prezydium Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej na wniosek komendanta głównego „Służby Polsce”.

Art. 25. 1. Koszty utrzymania komend „Służby Polsce” objęte będą budżetem Prezydium Rady Ministrów.

2. Koszty wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego objęte będą budżetami zainteresowanych ministerstw.

3. Kredytami, określonymi w ust. 1 i 2, zarządza komendant główny „Służby Polsce” zgodnie z wytycznymi, uchwalonymi przez Naczelną Radę dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

D z i a ł IV.

Urzędy kultury fizycznej.

Art. 26. 1. Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Prezesa Rady Ministrów, zatwierdzony przez Radę Ministrów, mianuje i zwalnia dyrektora Głównego Urzędu Kultury Fizycznej.

2. Zastępców dyrektora Głównego Urzędu Kultury Fizycznej oraz dyrektorów wojewódzkich urzędów kultury fizycznej mianuje i zwalnia Prezes Rady Ministrów na wniosek dyrektora Głównego Urzędu Kultury Fizycznej, zatwierdzony przez prezydium Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

3. Zastępców dyrektorów wojewódzkich urzędów kultury fizycznej i powiatowych inspektorów kultury fizycznej mianuje i zwalnia dyrektor Głównego Urzędu Kultury Fizycznej.

Art. 27. Przepis art. 21 stosuje się odpowiednio do urzędów kultury fizycznej.

Art. 28. Do zakresu działania Głównego Urzędu Kultury Fizycznej należą:

- a) współpraca z komendą główną „Służby Polsce” w zakresie wychowania fizycznego młodzieży, podlegającej powszechnemu obowiązkowi przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego,
- b) współpraca z centralnym organem zrzeszeń sportowych,
- c) kierowanie całokształtem spraw kultury fizycznej i sportu, a w szczególności:
  - 1) ustalanie, zgodnie z wytycznymi Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej, organizacji spraw kultury fizycznej i sportu,
  - 2) zatwierdzanie programów szkolenia w zakresie kultury fizycznej i sportu oraz kontrola ich wykonywania,
  - 3) zatwierdzanie planów pracy i preliminarzy budżetowych zrzeszeń, działających w zakresie kultury fizycznej i sportu, oraz kontrola ich wykonywania,
  - 4) nadzór nad całokształtem działalności finansowej zrzeszeń, działających w zakresie kultury fizycznej i sportu,
  - 5) czuwanie nad należytym i celowym wykorzystaniem sprzętu i urządzeń, służących celom kultury fizycznej i sportu oraz kontrola należytego rozdziału sprzętu nowo-wyprodukowanego,
  - 6) kierowanie wojewódzkimi urzędami kultury fizycznej i powiatowymi inspektoratami kultury fizycznej,
  - 7) sprawowanie ogółu czynności, wchodzących w zakres kierowania sprawami kultury fizycznej i sportu.

Art. 29. 1. Wojewódzkie urzędy kultury fizycznej sprawują na terenie województwa, zgodnie z poleceniami Głównego Urzędu Kultury Fizycznej, odpowiednio czynności, określone w art. 28.

2. Powiatowe inspektoraty kultury fizycznej sprawują na terenie powiatu, zgodnie z poleceniami Głównego i wojewódzkiego urzędu kultury fizycznej, odpowiednio czynności, określone w art. 28.

Art. 30. 1. Koszty utrzymania urzędów i inspektoratów kultury fizycznej objęte będą budżetem Prezydium Rady Ministrów.

2. Kredytami, przeznaczonymi dla działalności urzędów kultury fizycznej, zarządza dyrektor Głównego Urzędu Kultury Fizycznej zgodnie z wytycznymi Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

D z i a ł V.

Powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży.

Rozdział 1.

Zakres powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży.

Art. 31. Powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży obejmuje:

- a) zgłaszanie się do komisji kwalifikacyjno-rejestracyjnych,
- b) naukę i wykonywanie pracy w ramach przysposobienia zawodowego,
- c) odbywanie ćwiczeń w ramach wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

Art. 32. 1. Powszechnemu obowiązkowi przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży podlegają obywatele polscy obojga płci w wieku od 16 do 21 lat włącznie.

2. Osoby, które nie odbyły zasadniczej służby wojskowej, podlegają obowiązkowi, określonymu w ust. 1, do ukończenia 30 lat życia.

Art. 33. Powszechnemu obowiązkowi przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego nie podlegają:

- a) osoby uznane za niezdolne do pracy fizycznej,
- b) kobiety zamężne,
- c) kobiety ciężarne, karmiące lub sprawujące pieczę macierzyńską,
- d) osoby pełniące służbę wojskową,
- e) osoby, które odbyły zasadniczą służbę wojskową,
- f) jedyni żywicieli rodzin,

g) osoby, które utrzymują się z prowadzenia gospodarstwa rolnego, hodowlanego lub ogrodniczego, jeżeli nie mają innych członków rodziny zdolnych do zastąpienia ich w gospodarstwie,

h) księża katolicki, którzy posiadają święcenia kapłańskie, duchowni innych przez Państwo uznanych wyznań chrześcijańskich, którzy otrzymali wyższe święcenia, zakonnicy, którzy złożyli uroczyste śluby zakonne, zatwierdzeni przez władze państwowe rabin i podrabini oraz duchowni innych uznanych przez Państwo wyznań.

Art. 34. 1. Od wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego mogą być zwolnieni w całości lub w części:

- a) funkcjonariusze państwowi i samorządowi,
- b) pracownicy zakładów pracy państwowych, samorządowych, ubezpieczeniowych i spółdzielczych oraz znajdujących się pod zarządem Państwa lub samorządu terytorialnego,
- c) nauczyciele szkół prywatnych,
- d) członkowie władz zrzeszeń młodzieży i osoby zatrudnione w zrzeszeniach młodzieży,
- e) uczniowie szkół zawodowych.

2. Zwolnień od wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego młodzieży osobom, określonym w ust. 1, udziela komendant główny „Służby Polsce” w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej.

Art. 35. 1. Zabrania się organizowania i prowadzenia wczasów młodzieży, podlegającej powszechnemu obowiązkowi przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, bez równoczesnego wykonywania przez młodzież tego obowiązku w ramach wczasów.

2. Prezydium Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej może zezwolić na organizowanie i prowadzenie wczasów młodzieży, podlegającej powszechnemu obowiązkowi przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, bez równoczesnego wykonywania tego obowiązku w ramach wczasów.

3. Komendant główny „Służby Polsce” może zezwolić na organizowanie i prowadzenie wczasów młodzieży, podlegającej powszechnemu obowiązkowi przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, bez równoczesnego wykonywa-

nia tego obowiązku w ramach wczasów w przypadkach, gdy młodzież ta pozostaje w stosunku pracy najemnej lub wykonuje pracę na zasadzie stosunku publiczno-prawnego.

4. Kierowanie wykonywaniem powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego w ramach wczasów należy do komend „Służby Polsce” na zasadach określonych w niniejszej ustawie.

Rozdział 2.

Ewidencja, kwalifikacja i rejestracja osób, podlegających powszechnemu obowiązkowi przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

Art. 36. 1. Ewidencję młodzieży, podlegającej powszechnemu obowiązkowi przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, zakładają i prowadzą powiatowi (miejscy) komendanci „Służby Polsce”.

2. Zasady i sposób zakładania i prowadzenia ewidencji, dokonywania w niej uzupełnień i zmian określi komendant główny „Służby Polsce”.

Art. 37. 1. Zarządy gmin wiejskich i miejskich obowiązane są w terminie do dnia 1 lutego każdego roku sporządzić spis zamieszkałych lub czasowo przebywających na terenie gminy obywateli, którzy w bieżącym roku kalendarzowym ukończyli lub ukończą 15 lat życia.

2. Komendant główny „Służby Polsce” określi sposób sporządzania spisu, wymienionego w ust. 1.

3. Spis, określony w ust. 1, winny zarządy gmin wiejskich i miejskich przesłać w terminie do dnia 15 lutego każdego roku do powiatowego (miejskiego) komendanta „Służby Polsce”.

Art. 38. 1. Celem założenia ewidencji młodzieży, podlegającej powszechnemu obowiązkowi przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, zarządy gmin wiejskich i miejskich obowiązane są sporządzić spis obywateli, zamieszkałych lub czasowo przebywających w gminie w wieku od ukończonych 14 lat do ukończonych 21 lat życia.

2. Spisy młodzieży w wieku od ukończonych 14 lat do ukończonych 21 lat życia winny być złożone w terminie 3 miesięcy od ogłoszenia niniejszej ustawy do właściwego powiatowego (miejskiego) komendanta „Służby Polsce”.

3. Przepis art. 37 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 39. Zarządy gmin wiejskich i miejskich obowiązane są do:

- a) zawiadamiania powiatowego (miejskiego) komendanta „Służby Polsce” o zmianach, zaszytych w stosunku do osób, objętych spisami,
- b) przesyłania powiatowemu (miejskiemu) komendantowi „Służby Polsce” uzupełniających spisów osób, w gminie zamieszkałych lub czasowo w niej przebywających.

Art. 40. 1. Na żądanie komendanta głównego „Służby Polsce” dyrektorzy (kierownicy, przełożeni) zakładów naukowych i opiekuńczych oraz kierownicy i właściciele publicznych i prywatnych zakładów pracy są obowiązani do sporządzania i przesyłania komendantom powiatowym (miejskim) „Służby Polsce” spisów młodzieży kształcącej się, pozostającej pod opieką lub zatrudnionej w tych zakładach — według zasad, określonych w art. 37—39.

2. Na żądanie komendanta głównego „Służby Polsce” władze, urzędy i osoby, wymienione w art. 37—40, są obowiązane do sporządzania i przesyłania powiatowym (miejskim) komendantom „Służby Polsce” spisów osób, które ukończyły 30 lat życia.

3. Przepis art. 37 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 41. Do spisów, sporządzonych w myśl art. 37—40, nie wpisuje się osób, określonych w art. 33 lit. b), d), e) i h).

Art. 42. Na podstawie otrzymanych zgódnie z przepisami art. 37—41 spisów, powiatowi (miejscy) komendanci „Służby Polsce” sporządzają ogólne spisy młodzieży, podlegającej obowiązkowi zgłaszania się do komisji kwalifikacyjno-rejestracyjnych.

Art. 43. 1. Po sporządzeniu ogólnych spisów w myśl art. 42 — powiatowi (miejscy) komendanci „Służby Polsce” ustalają plan stawiennictwa tych osób do komisji kwalifikacyjno-rejestracyjnych.

2. Na obszarze powiatu lub miasta może urzędować jedna lub kilka komisji kwalifikacyjno-rejestracyjnych.

3. Komisje kwalifikacyjno-rejestracyjne mogą urzędować również w poszczególnych gminach wiejskich, zakładach naukowych, wychowawczych, opiekuńczych, pracy.

Art. 44. 1. Powołanie do stawiennictwa przed komisje kwalifikacyjno-rejestracyjne następuje w drodze publicznego wezwania lub za pomocą imiennych kart powołania, skierowanych bezpośrednio lub za pośrednictwem zakładów naukowych, wychowawczych, opiekuńczych i pracy.

2. Powołani do stawiennictwa przed komisje kwalifikacyjno-rejestracyjne korzystają z bezpłatnego przejazdu z miejsca zamieszkania do miejsca urzędowania komisji i z powrotem w sposób i na warunkach, które określi Minister Komunikacji na wniosek komendanta głównego „Służby Polsce”.

Art. 45. 1. W przypadku nieusprawiedliwionego niestawiennictwa powołanego przez komisję kwalifikacyjno-rejestracyjną powiatowa władza administracji ogólnej zarządza na wniosek powiatowego (miejskiego) komendanta „Służby Polsce” przymusowe doprowadzenie powołanego.

2. Niezależnie od przymusowego doprowadzenia może być wszczęte postępowanie karne w przypadkach, przewidzianych w art. 64.

Art. 46. 1. Do zakresu działania komisji kwalifikacyjno-rejestracyjnych należą:

- a) zbadanie stanu zdrowia powołanych, tudzież orzeczenie o ich zdolności do wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego,
- b) zwolnienie od powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego osób, które w myśl art. 33 nie podlegają temu obowiązkowi,
- c) założenie rejestrów osób zdolnych do wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego,
- d) wydanie powołanym zaświadczeń o uznaniu ich za zdolnych do wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego lub zaświadczeń o zwolnieniu ich od tego obowiązku.

2. Skład komisji kwalifikacyjno-rejestracyjnych, sposób ich powoływania oraz tryb urzędowania określi komendant główny „Służby Polsce” zgodnie z wytycznymi Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

3. Do współdziałania władz i urzędów państwowych i samorządowych w przeprowadzeniu kwalifikacji i rejestracji młodzieży oraz do ponoszenia wydatków i świadczeń, związanych z kwalifikacją i mobilizacją młodzieży — stosuje się odpowiednie przepisy części III ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220 i Dz. U. R. P. z 1945 r. Nr 8, poz. 37).

Rozdział 3.

Powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego.

Art. 47. 1. Powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego obejmuje:

- a) naukę,
- b) wykonywanie pracy okresowej,
- c) wykonywanie pracy dorywczej.

2. Czas wykonywania pracy okresowej nie może przekraczać:

- a) w stosunku do młodzieży w wieku przedpoborowym — 6 miesięcy,
- b) w stosunku do młodzieży w wieku poborowym i starszej — okresu trwania zasadniczej służby wojskowej.

3. Czas wykonywania pracy dorywczej nie może przekraczać 3 dni w ciągu miesiąca.

4. Czas trwania nauki, organizację i programy szkolenia ustala Naczelna Rada dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

Art. 48. 1. Wykonywanie powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego odbywa się w jednostkach organizacyjnych (brygadach, batalionach, hufcach i drużynach).

2. Wykonywanie powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego odbywa się pod kierownictwem i nadzorem instruktorów lub osób kierujących pracą.

Art. 49. 1. Wykonywanie pracy nie może trwać dłużej niż 6 godzin w ciągu doby. Pozostały czas służy do nauki, ćwiczeń w ramach wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, czynności porządkowych i odpoczynku.

2. Do osób w wieku poborowym i starszych stosuje się ogólne przepisy o czasie pracy.

Art. 50. 1. Osoby, wykonywające powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego w zakresie, określonym w art. 47 ust. 1

lit. b), otrzymując: zakwaterowanie, wyżywienie i umundurowanie według norm ustalonych w instrukcji komendanta głównego „Służby Polsce”, zatwierdzonej przez Naczelną Radę dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

2. W zakresie świadczeń na wypadek utraty zdolności zarobkowej, kalectwa lub śmierci osób, wykonywających powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego — stosuje się odpowiednie przepisy ustawy o zaopatrzeniu inwalidzkim.

3. Warunki bezpieczeństwa i higieny pracy osób, wykonywających powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego, podlegają nadzorowi inspekcji w trybie rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 14 lipca 1927 r. o inspekcji pracy (Dz. U. R. P. Nr 67, poz. 590).

4. Osoby, wykonywające powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, nie podlegają z tytułu wykonywania tego obowiązku ubezpieczeniu społecznemu.

5. Osoby, wykonywające powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego, korzystają z bezpłatnej opieki lekarskiej, zorganizowanej w ramach Powszechnej Organizacji „Służba Polsce”.

Art. 51. Osoby, powołane do wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, kształci się w takich zawodach i powierza się im wykonywanie takiej pracy, do jakiej osoby te są fizycznie zdolne, a nadto — w miarę możliwości — jaka odpowiada ich kwalifikacjom lub zamiłowaniom.

Art. 52. Kierownicy i instruktorzy jednostek organizacyjnych przysposobienia zawodowego (brygad, batalionów, hufców i drużyn) obowiązani są organizować naukę, pracę, ćwiczenia i spędzanie wolnego czasu młodzieży w taki sposób, by wyrobić w niej zamiłowanie do pracy nad odbudową kraju i zwiększeniem jego mocy, wpoić jej poczucie obowiązków obywatelskich i miłości Ojczyzny (art. 1).

Art. 53. Osoby, wyróżniające się w nauce i pracy, mogą otrzymać stopnie służbowe i odznaki, które określi instrukcja, wydana przez komendanta głównego „Służby Polsce” i zatwierdzona przez Naczelną Radę dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

Art. 54. 1. Osoby, wykonywające powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego, są obowiązane do posłuszeństwa wobec kierowników i instruktorów oraz do ścisłego stosowania się do przepisów i regulaminów, wydanych przez komendanta głównego „Służby Polsce”.

2. Naruszenie obowiązków, wymienionych w ust. 1, pociąga za sobą kary dyscyplinarne, określone w przepisach dyscyplinarnych, wydanych przez komendanta głównego „Służby Polsce” i zatwierdzonych przez Naczelną Radę dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

Art. 55. 1. Terminy powoływania młodzieży do wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego oraz organizację i sposób jego wykonywania określi komendant główny „Służby Polsce” na podstawie uchwały Rady Ministrów, powziętej w trybie art. 22 lit. c), oraz planu ustalonego przez Naczelną Radę dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami i władzami, które przeprowadzają roboty i inwestycje.

2. Przepisy art. 44 i 45 stosuje się odpowiednio.

Art. 56. 1. Umowy o pracę nie mogą być przez pracodawców wypowiedziane ani rozwiązane z powodu powołania pracownika do wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, jak również w okresie między powołaniem a wykonaniem tego obowiązku. Umowy sprzeczne z powyższymi przepisami są z mocy samego prawa nieważne.

2. Przepisy ust. 1 nie stosują się w przypadkach, gdy:

- a) umowa o pracę ulega w okresie między powołaniem a wykonaniem obowiązku przysposobienia zawodowego rozwiązaniu wskutek upływu terminu, na który została zawarta, lub wskutek ukończenia pracy, dla której wykonania ją zawarto,
- b) zakład pracy lub oddział zakładu pracy, do którego pracownik po wykonaniu obowiązku przysposobienia zawodowego powraca, już nie istnieje,
- c) pracownik bez ważnych powodów nie stawiał się do pracy przed upływem dwóch tygodni od chwili zwolnienia go z wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego.

3. Pracownicy, wykonywający powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego w zakresie art. 47 ust. 1 lit. c), zachowują prawo do wynagrodzenia od pracodawców w wysokości obliczanej jak za czas urlopu.

4. Pracownikom, wykonywającym powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego w zakresie art. 47 ust. 1 lit. b), nie przysługuje prawo do wynagrodzenia określonego w ust. 3.

5. Przerwy w zatrudnieniu, spowodowane wykonywaniem powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, nie powodują ograniczenia uprawnień do urlopu. Przerwy te wlicza się do okresu pracy, uzasadniającego prawo do urlopu.

Rozdział 4.

Powszechny obowiązek wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

Art. 57. Powszechny obowiązek wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego obejmuje:

- a) wykonywanie ćwiczeń cielesnych i wyszkolenie sportowe,
- b) wyszkolenie w zakresie przysposobienia do służby wojskowej i do wojskowej służby pomocniczej.

Art. 58. Wykonanie powszechnego obowiązku wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego odbywa się:

- a) łącznie z wykonywaniem powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego,
- b) w zakładach naukowych, wychowawczych i opiekuńczych,
- c) w zakładach pracy,
- d) w miejskich i wiejskich ośrodkach wychowywania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

Art. 59. Programy i szczegółowe przepisy, dotyczące wykonywania powszechnego obowiązku wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, wydaje komendant główny „Służby Polsce” zgodnie z przepisami niniejszej ustawy i wytycznymi Naczelnej Rady dla Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

Art. 60. Przepisy art. 50 ust. 2, art. 52 i 56 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 5.

Przepisy wspólne.

Art. 61. 1. Osobom, które wykonały powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, przysługuje:

- a) prawo do odbycia skróconej zasadniczej służby wojskowej na warunkach, określonych w ustawie o powszechnym obowiązku wojskowym,

b) prawo pierwszeństwa do:

- 1) przyjęcia do zakładów naukowych i utrzymania stypendiów,
- 2) przyjęcia do szkół wojskowych,
- 3) kierowania do pracy przez urzędy zatrudnienia.

2. Osobom, które wykonały powszechny obowiązek przysposobienia zawodowego w zakresie określonym w art. 47 ust. 2 lit. b), i przez czas przewyższający 6 miesięcy — przysługuje:

- a) prawo do odbycia zasadniczej służby wojskowej w wymiarze, skróconym o czas wykonania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego,
- l) prawo do zwolnienia od odbycia zasadniczej służby wojskowej, jeżeli czas wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego był równy okresowi trwania zasadniczej służby wojskowej.

D z i a ł VI.

Przepisy karne.

Art. 62. Kto:

- a) nie złoży w terminie spisów młodzieży (art. 37—40),
- b) nie zawiadomia o zmianach zaszych w spisach młodzieży lub nie przesyła uzupełnień tych spisów (art. 39) — podlega karze aresztu do 3 miesięcy i grzywnie do 50.000 zł.

Art. 63. Kto wbrew zakazowi, określone-
mu w art. 35, organizuje lub prowadzi wczas
młodzieży bez równoczesnego wykonywania
przez młodzież w ramach wczasów powszech-
nego obowiązku przysposobienia zawodowego,
wychowania fizycznego i przysposobienia wo-
jskowego — podlega karze aresztu do 3 mie-
sięcy i grzywny do 50.000 zł.

Art. 64. Kto:

- a) nie dopełnia obowiązku stawiennictwa do komisji kwalifikacyjno-rejestracyjnej,
- b) podaje odnośnie swej osoby niezgodne z prawdą okoliczności albo w inny sposób przeciwdziała należytemu przeprowadzeniu kwalifikacji i założeniu rejestru,
- c) odmawia przyjęcia karty powołania — podlega karze aresztu do 2 miesięcy lub

grzywny do 20.000 zł albo obu tym karom łącznie.

Art. 65. Kto:

- a) nie dopełnia obowiązku stawiennictwa do wykonywania powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego lub przysposobienia wojskowego,
- b) używa oszukańczych zabiegów w celu uzyskania dla siebie lub innych zwolnienia od powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego lub przysposobienia wojskowego,
- c) porzuca pracę lub ćwiczenia albo wykłady, wchodzące w zakres przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego lub przysposobienia wojskowego, albo odmawia wykonywania tego obowiązku —

podlega karze aresztu do 3 miesięcy lub grzywny do 50.000 zł albo obu tym karom łącznie.

Art. 66. 1. Orzekanie w sprawach, określonych w art. 62—65, należy do powiatowych (miejskich) władz administracji ogólnej.

2. Grzywny, wymierzone na podstawie przepisów art. 62—65, wpływają do Skarbu Państwa.

D z i a ł VII.

Przepisy końcowe.

Art. 67. Okres pracy, wykonanej w ramach powszechnego obowiązku przysposobienia zawodowego młodzieży, zalicza się do obowiązkowego okresu pracy, przewidzianego dekretem z dnia 8 stycznia 1946 r. o rejestracji i obowiązku pracy (Dz. J. R. P. Nr 3, poz. 24).

Art. 68. 1. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą:

- a) dekret Prezydenta R. P. z dnia 22 września 1936 r. o służbie pracy młodzieży (Dz. U. R. P. Nr 72, poz. 515),
- b) dekret z dnia 16 stycznia 1946 r. o powszechnym obowiązku wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 195),
- c) dekret z dnia 16 stycznia 1946 r. o utworzeniu urzędów i rad wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 25).

2. Do czasu utworzenia Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” oraz urzędów i inspektoratów kultury fizycznej — urzędy i rady wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, powołane na podstawie dekretu z dnia 16 stycznia 1946 r. (Dz. U. R. P. Nr 3,

poz. 25), działają według dotychczasowych przepisów.

Art. 69. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Prezesowi Rady Ministrów i właściwym ministrom, każdemu w jego zakresie działania.

Art. 70. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej:

Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:

Józef Cyrankiewicz

Minister Obrony Narodowej:

w z. Marian Spychalski,

Minister Spraw Zagranicznych:

Zygmunt Modzelewski

Minister Administracji Publicznej:

w z. Władysław Wolski

Minister Ziemi Odzyskanych:

Władysław Gomułka

Minister Bezpieczeństwa Publicznego:

Stanisław Radkiewicz

Minister Skarbu:

Konstanty Dąbrowski

Minister Sprawiedliwości:

w z. Tadeusz Rek

Minister Oświaty:

Stanisław Skrzyszewski

Minister Przemysłu i Handlu:

w z. Eugeniusz Szyr

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:

Jan Dąb-Kocioł

Minister Pracy i Opieki Społecznej:

Kazimierz Rusinek

Minister Kultury i Sztuki:

Stefan Dybowski

Minister Żeglugi:

Adam Rapacki

Minister Leśnictwa:

Bolesław Podedworny

Minister Komunikacji:

w z. Zygmunt Balicki

Minister Poczty i Telegrafów:

w z. Zenon Lipiński

Minister Zdrowia:

Tadeusz Michejda

Minister Odbudowy:

Michał Kaczorowski

Minister Apropowizacji:

Włodzimierz Lechowicz